

A' ROMAI CSÁSZÁRI, ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMÉS ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szombaton 26. Január. 1788.

Austria.

Vaján tsatára kerekedünké a' Törökökkel, vagy minden hadi-készületek tsak a' Török nyakosságot a' Frigyes Muszka kezére játszodtató ijesztő eszközök légyenek? erről a' mi Politikusainknak vélekedések máig-is kétségesek. Az ugy nevezett meszszebb látó Politikusok azomban fogadni akarnak, hogy minden hadi-készületek tsak a' jobb moddal meg-efendő békeségnek eszközei; mert ezek előtt valamint a' Pruszszus maga meg-határozása kettős értelműnek, ugy a' Frantzia tehetetlen halgatása tsak edgy

edgy kis pausának láttatik. A' F. Monárkhának ugyan, kiről ugy tartatik, hogy minél előbb Bukovinába menvén, onnan megint Bétsbe visszajöne, és még annak-utánna fogna egész Tábori-készülettel a' Magyar-országgi Táborhoz le-menni, már minden Konyhára tartazó Tábori-eszközei le-indittatának. Az Auszriai Lombárdiai Sergek, mellyek nem régen a' Magyar-országgi Táborhoz menendő parantolatott vettenek vala, a' közönséges levelek-szerént már rég útban vagynak, és minden órán a' Magyar Haza küszöbeire lépnek. A' hadi Lóvak, vonó és vágni való marhák a' F. Tsászár számára tellyes szorgalmatofsággal vásároltatnak. A' hadi-éles-házok egész igyekezettel töltetnek. *Studgárdból* ezen hónapnak II-dikén oly rendelés hirdettetett-ki, melyszerént a' F. Tsászár kívánságára *Ignátzi Májer Ferentznek* meg-engedett, hogy azon 2000 hámos lovakat, mellyeknek vételekre már a' F. Ts. és K. Udvarral kötést tett, minden akadály-nélkül vásárolhassa és által költöztethesse. A' F. Monárkhának kérésére a' *Baváriai Palátinátus-béli Papi-Fejedelem-is* 40-ezer mérő buzát engedett által illendő árrán ő Felségének. A' katonák-szedésének, az ágyuk és más hadi-készületek költséges vitelének nints vége haszfa. A' hadi-gazdaságot folytató Tisztek' számvetése-szerént csak a' Magyar-országgi széleken fekvő Tábor minden hónapban 7000 ökröt falatoz-fel; hól a' kenyér, a' széna, az abrab 's több effélék? Ha mind ezek a' véghetetlen költségek és szünés-nélkül-való hadi-készületek békefséget jelentenek — adjon Isten, a' Sz. *Dávid* éneke-szerént, tsendes békefséget e' földön; de — A' napokban edgy fő Hadi-Tiszt edgy bizonyos *Feldmarsfallal* fogodni akarván, hogy neha nagyak a' hadi-készületek mégis háború nem léfzen;

szen; a' *Feldmarsalról* azt írják, hogy fogadni akar vala, hogy háború leszzen; és ekkor így szólla a' másik: ha már a' *Feldmarsal* Ur készsz fogodni, hogy háború leszzen, nékem nem bátorságos a' béke-ség mellett fogodnam. — A' F. Ts. és K. Tábo-ri Isteni szolgálatra tartazó dolgok-is már előre el-indittattaknak lenni mondatnak; és az iratik, hogy edgy hadi Férfiunak-is a' Táborból másuva levelet küldenitellyefséggel nem szabad; hanem ha már azt előre az Obeltere meg-olvasván meg-engedi. — Tser-novitzba 50 negyven-nyóltz fontú gollyobisos ágyuk érkezének-meg a' múlt napokban, az ahoz tartazó készülettel.

Török-ország. A' Konstantzinápollyi Levelek azt erősítik, hogy a' Török Udvar Rágusát és több más oltalma és hatalma alatt lévő Közönséges-társaságokat arra vett légyen, hogy az esztendőnként szokásban lévő adott 4 esztendőkre előre fizessék-ki, mellyért ezeknek bizonyos ígéreteket tett. — A' nagy Vezér olly ki-dólgozott modot mutata-bé nem régiben a' Divánnak, mely-szerént a' jelen-való háború éppen nem a' régi Török szokás-szerént folytattatik. A' Tiszteknek és más fegyvert viselőknék, a' régi szokás-szerént meg-nem engedtetik, hogy minden kintseiket és vagyannyokat magokkal többé a' Táborba vigyék, hanem azt Konstantzinápolyban kelletik hagyni, hól kinek kinek visszajöveteléig jó gondviseles alatt tartatik; ha pedig a' hadban el-találna esni, az örökösöknek visszajövetelük. Ezzel azt akarja a' Török Udvar el-kerülni, hogy a' maga ellenségét a' gazdag prédáktól el-zárja, és a' maga Népet-is annak jószágának zálogba létével hűségben meg-tartsa. — Az Ásiai Gyalag népnek edgy nagy része, kik némely iroktól igen gyenge

fanyelű Katonáknak lenni iratnak, azt a' parantso-
latot vette, hogy mennél nagyobb fietséggel a'
Belgrádi környékre útozzanak. — Edgy Oszakov
mellől jött Görög kereskedő azt erőfiti, hogy az
Oszakovi Balsa Kerfonba szökött, félvén, ne hogy
ö-is, mint az ő Kinburn ellen szerentsétlénül tsatá-
zott Tárfa finorral végezze életét, és Hertzeg Po-
temkin által Pétervárába küldetett. — Az Egyip-
tomból vizfza-jött Tengeri Vezér Kapután Balsa
éjjel nappal a' maga hadi hajóit készítetteti, hogy
mihely az idő engedi a' Fekete-tengerre vitorlázhassan.
A' Nagy Vezér Februáriusnak elején váratik a' Tá-
borhoz. — A' Konstantzinápolyi Mufti le-tétette-
tett. — Ha ezen jelen-való Török-háború, azt írja
edgy író, engedelmes útakan modakan minél hama-
rább véget nem talál érni, most jutottunk bizonyo-
son az időnek azon punktumára, melyben a' Török
kevéltség erőszakoson fog meg-aláztatni; mert azo-
kon az ő már tudva lévő ellenségein 's ellenségi
Frigyesein kívül, kik már ellenne fegyverbe öltéz-
tek, még a' Persiai ugy nevezett Szophia-is a' Musz-
kának frigyes barátságát igéri, mely-szerént az Ásiai
Tartományokban, számos és hatalmas hadakazó né-
pével munkát adjon a' Töröknek. A' Skutari Bas-
fa, a' Török ellen portoskadó Egyiptombéliek ezen
alkalmatossággal mind jó szolgálatot tehetnek. —
Némely Levelek-szerént Tefsaloniából-is 1000 Ju-
rákok az az: fél-mezittelen tolvajok vagynak Bel-
grád-fele útbán, kik minden órán meg-érkezni mon-
datnak, tsak késén ne jövének. — A' Molduvai és
Oláhországi Török Tabor mind Lovasokból áll, a'
miéink ellenben Bukovinában többnyire gyalogok;
(azt írják innen) de Sántzal, ágyukkal és Spanyol
saran

saranpokkal ugy körül vagynak övezve, hogy *Mahumed* maga sem ugrathatna közikbe. — Pántsováról írják: Itten 1200 ember álsa éjjel nappal a' Sántzot, és 16 ezteendőskön feljül 60-nig mindennek fegyvere és 120 kemény töltése, mozgásban van minden, ollyonak a' hadi-készületek, mellyekről a' mi leg-vénebb Ilyrusaink-is soha tsak nem-is álmadazhatának volna; az én következő levelemben Belgrádról-is lészzen azt tartom mit irnom. — Dec. 27-dikén Homolitzban 2 Spionak fogattattanak-meg, kik között edgyik *Ilyriai* kereskedő Homolitzból-való, a' másik pedig Szemlini, és meg-kötöztetve Pántsovára vitetének. Ugyan ekkor 3 nap alatt 1000 lisztel meg-terhelt szekerek érkezének ide. — A' Stáfétáktól itt edgy fertály oráig alig nyugszik az út 's t. — Már ugyan vala emlékezet a' mi Leveleinkben ezen tudositásról, de minthogy a' név és a' történet nevezetes, ezen bővebb tudositást szóról szóra ide iktattyúk. „ A' múlt ezteendőben Dec. 22-dikén érkezék Pétervárába Hertzeg *Potemkintől* edgy Kurir azon izenettel, hogy Fő Vezér *Tökeli* a' Hertzeg parantsolatjára Oct. 25-dikén a' Kubán vizén által menyén, 3 hetek alatt a' körül belől lakó tólvaj nemzettséget egészfzen ki-irtotta, és azon környéket egészfzen a' Havas-hegyekig szabaddá tette. A' Kubániaiaknak minden hajlékjokat kunyhajkat fel-égette, semmivé tette, azoknak minden mozdulható vagyonnyakat el-vette. Némely része ezeknek Faluikat, gyermekeiket és magok életeket az ellenség boszfzúálló kezében szemlélvén, köveket küldettenek a' Vezérhez, és önként magokat a' Muszka hatalam alá adták, kiknek ezen fel-tétel alatt kegyelem-is adatott. — Nem kételkedünk felölle, hogy a' mi E. Olvasóink között sokon kíván-

vánnak azon mostani környül-állások-szerént való ábrázalotakat, mellyek mi-nállunk mindeneknek-szemek előtt forognak. A' Divány, vagy a' Török-fő Tanáts itten annak valósága-szerént le-festetett; melyet hogy az E. olvasók-is képzelhesenek, miis ide írunk. Ezen Tanáts edgy fél-hóld forma kerületben áll; ennek közepén áll a' Nagy Vezér, mellette jobb-kéz-felől a' *Musti*, az-után a' *Kapután Bassa* vagy a' Nagy Tengeri Vezér, ez-után a' *Státus Titoknakja*, ez-után a' *Kajmakán* vagy a' Nagy Vezérnek Vicéje, végtére jobb kéz-felől a' *Fantsárok Agája*. — Balkeze felől a' *Nagy-Vezérnek* az ugy nevezett *Europai Fő Biró*, ez-után az *Ásiai és Natoliai Fő Biró*, ez-után a' Birodalom 3 Kints Tárnakja, ez-után a' *Rájsz-Effendi* vagy Nagy Kantzellárius. Ezekből a' 12 személlyekből áll az egész Divány, kik fél-hóld forma kerületben ezen meg-irt rendel ülven, a' Tanáts-házba bé-fzolgáló edgy ablakban könyökölve a' Tsászár-is mindent halgathat titkon; de a' Tanáts házba bé-soha sem mégyen. — A' Múftit azért tették-le; mert békeiséget jóvaslott. —

Elegyes Tudósítások.

A' Muszka rend-kivül-való hadi-készületeknek le-írásít következő Levelünkre bizván, tsak azt jegyezzük-meg, hogy a' Fő Nagy Hertzeg-is ezen Táborozásban személlyesen kíván meg-jelenni. — A' F. Ts. és Királyi örökös Tartományokbéli minden Professzoroknak azon intő parantsolat tétetett, hogy ki-ki a' maga tanító székéből a' külömbező Vallásokról, azoknak szokásaikról és tzeremoniájikról minden vagdalozás-nélkül egész betsülettel szóljanak; és az azokban lévő vissza-éléseket-is tsak ugy adják elé,

elé, hogy az által a' Vallás ne óltsáraltafsék. —
Minthogy a' mái ki-nyilt fzemü világban ritka pél-
da, újságúl hozzák elé az irok, hogy a' F. Monár-
kha edgy Nemes Ts. és K. Német Testörzö Sereg-
béli Tifzt Leányának kérésére meg-engedte légyen,
hogy Apátzává légyen. — Litvániában oly nagy éh-
ség és drágaság kezdett lenni, a' mint irják, hogy
a' szegénység tsak alig tafzitt edgy napot a' másik-
ra; mert a' kiknek magok szükségek felett van ga-
bonájók Kioyba küldik, hól a' Muszkák edgy kö-
ből buzáért 70 Lengyel forintokat fizetnek, edgy
kőből zabért pedig 50-ent. — Edgy Bukovinai Le-
vél-szerént, ezen hónapnak 2-dikán azt instálják va-
la az Ohláh-orzági Boérok vagy Nemefek a' Tser-
novitzi F. Ts. és K. Tifztviselőktől, hogy a' ma-
gok kintseiket és drágább jószágaikat költeztethesék
által az ő oltalmak alá; mivel a' Törököknek min-
den orában eső puztittások miatt azokat bátorság-
ban nem tarthatták. Ezt a' fő Kormányzó szék
meg-engedvén, véghetetlen kintset mondanak oda
takarittattnak lenni, mely nagyobb részén aranyból
ezüsből, drága kövekből és gyöngyökből áll, és
különös gondviseles és puszét alatt tartatnak. — Mi-
dön nem régiben Feldmarsal G. Lásci azon fohaj-
tozna a' Monárkha előtt, hogy azon rettenetes á-
gyuknak és más hadi-készületeknek le-költeztetések
véghetetlen fokban kerülne, így felele a' böls Mo-
nárkha: Azt én látom és érzem, és ha edgy ollyon
P — — találhatnék, ki a' Törököt a' — — —
— — — — — meg-verhetné, örömöst két
Generálisi fizetést adnék néki, és ezen költséget nem-
is tenném — de, Ezek a' hatalmas eszközök az
én Népemnek és Birodalmomnak oltalmazására. —

Azt írja edgy iró: Frantzia-ország Pausál, Hóllandia az ő fokba került nyavallyáját annak meggyógyulása után szégyelli, Spanyól-orzágnak máig-is szivén fekszik Gibráltár, Anglia *Cartheárt* Urat nagy pompával és 20-ezer font Sterling esztendei fizetés-fel küldi Khinába Követnek, hogy a' maga előre el-nézett kereskedésbéli tzeljét el-érje, Pruszszia halgatva vigyáz, az egész Világ az Austriai és Muszka Udvaraknak elsőségeket, hatalmakat és barátságokat láttatik irigyleni; kérd-meg a' Törököt mit tsinál? 's maga se tudja. Minden héten leg-alább 3-szor tartatik gyűlése a' Diványnak, de ha tsak Konstantzinápolyban-is már rend-kivül-való a' szűkség, még-is a' békefséget jóvasló *Mufti* hivatalától meg-fosztatik — nem tudhattya senki mit akarnak. — Kákkuttából Augustusnak 21-dikén 1787-ben írják, hogy a' Khinai Tsászar *Kienlong* 48 esztendeig tartott Uralkodása után meg-halálazott, és az ő Unokája *Hoángki*, edgy 18 esztendős ifjú ült az ő Tsászari székebe, kiről már előre igen nagyokat reménylenek.

A' 2. N. Székely gyalog Sergekben az Ujj-esztendőnek elein 12 Zászló-tartók tétettének, többnyire mind Hazafiak, és így ezen 2. Regiment-is tsatározó lábou áll. — Bétsben pedig a' Táborhoz Mészárosokat gyűjtenek és fogodnak — Edgy mások felett előre-látni kívánó Politikus, ki mind Frantzia, mind Anglia és más Országoknak belső és külső állapotjokat esmérri, úgy bátorzkodik itélni, hogy az Anglusnak a' Frantziával kötött szövetségé tsak a' következendő dólgoakra-való jobb készületnek el-takaró firhangja, és ezen frigy minden orán tüzet fog szorni a' Tengeren. Frantzia-ország, Anglia, Hóllandia, Pruszszia és Spanyól-országok mondatnak ezen firhang alatt dólgozni. Frantzia-ország a' múlt hónapnak 30-dikán tsak 140 milliomat vett költsön. Mit jelent ez? Vigyáz, hogy a' jätagotásnak napján az ő szomszédjaitól olajnélkül ne találtsék lámpásza.